KOMPAS KREATYWNOŚCI

Skąd się wziął lew na Bramie Paczkowskiej w Ziębicach?

Violetta Okaj

Skąd się wziął lew na Bramie Paczkowskiej w Ziębicach?

Cele

- rozwijanie płynności i oryginalności myślenia
- rozwijanie wyobraźni twórczej
- rozwijanie ciekawości poznawczej
- rozwijanie odwagi tworzenia
- rozwijanie umiejętności pracy w zespole
- poznanie historii Bramy Paczkowskiej w Ziębicach
- poznanie symboliki lwa w heraldyce
- poznanie związku Ziębic z historią Czech
- rozwijanie tożsamości narodowej i regionalnej

Materiały

- kartki samoprzylepne w trzech kolorach (żółte, zielone, niebieskie)
- długopisy
- pojemniki do losowania (opcjonalnie)
- teczka symbolizująca materiały archiwalne (opcjonalnie)
- arkusze papieru A3
- kolorowe pisaki
- kredki

Ilustracje i karty aktywności

karty aktywności: KOLOROWA BURZA 1–3, ROZMOWNY LEW, TECZKA 1–4, DETEKTYWI HISTORII, NOWY STRAŻNIK ZIĘBIC
ilustracje: LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ, BRAMA PACZKOWSKA, HERB CZECH, MAPA, HERBY 1–4

Czas

90 minut

ZACIEKAWIENIE

LWIA BURZA

Zanim zaczniesz. *Przygotuj kartki samoprzylepne w trzech kolorach: żółte, zielone i niebieskie, długopisy, ilustracje LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ, BRAMA PACZKOWSKA oraz karty aktywności KOLOROWA BURZA 1–3, ROZMOWNY LEW dla każdego dziecka.*

ETAP 1: Podziel dzieci na trzy zespoły. Pokaż ilustrację LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ i zapytaj, jakie zwierzę na niej rozpoznają. Następnie przydziel każdemu zespołowi jeden kolor karteczek wraz z pytaniem (karta pracy KOLOROWA BURZA 1, 2 i 3). Zespół żółty szuka odpowiedzi na pytanie „Jaki jest lew?" (cechy, np. silny, groźny, złoty, dumny), zespół zielony na pytanie „Co robi lew?" (czynności, np. ryczy, poluje, śpi, pilnuje), a zespół niebieski na pytanie „Gdzie można spotkać lwa?" (miejsca, np. sawanna, zoo, herb, bajka, brama). Każdy zespół zapisuje swoje pomysły na karteczkach w przypisanym kolorze, każdy pomysł na osobnej karteczce. Na koniec zawiesza wszystkie swoje pomysły w widocznym miejscu w sali.

Warto pamiętać!

Jeśli istnieje taka potrzeba, przypomnij dzieciom zasady burzy mózgów:

- *Zachęcaj dzieci do tworzenia wielu rozwiązań. Im więcej pomysłów powstanie, tym lepiej: ilość rodzi jakość!*
- *Przypominaj dzieciom, że w trakcie zgłaszania pomysłów nie oceniamy ich, bo może to „stłamsić" pożyteczne idee, zgodnie z zasadą odroczonego wartościowania.*
- *Pożądane są pomysły szalone, nietypowe oraz rozwijanie koncepcji innych uczestników.*
- *Buduj poczucie bezpieczeństwa i życzliwości, dzięki którym dzieci chętniej dzielą się pomysłami.*

ZACIEKAWIENIE

ETAP 2: Od tego momentu dzieci pracują indywidualnie. Poproś, aby każde dziecko samodzielnie wybrało po jednym słowie z każdego koloru kartek i zapisało te trzy słowa na kartce. Zachęcaj dzieci do nieoczywistych połączeń, mają unikać sztampowych zestawień, na przykład silny, poluje, sawanna. Zadaniem każdego dziecka jest wymyślenie krótkiej historyjki, w której pojawia się lew i wszystkie trzy wybrane słowa, a następnie zapisanie w dymku na karcie pracy ROZMOWNY LEW jednego zdania, które lew wypowiada w tej historyjce. Na koniec dzieci prezentują swoje prace.

Opcjonalnie. Dzieci mogą losować słowa; wówczas włóż karteczki do trzech pojemników (po jednym na każdy kolor) i poproś dzieci, aby z każdego wylosowały po jednej karteczce.

ETAP 3: Pokaż dzieciom ilustrację BRAMA PACZKOWSKA z lwem, którego już widziały na ilustracji LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ, i powiedz, że to brama znajdująca się w Ziębicach. Zachęć dzieci do swobodnego zgłaszania pomysłów, skąd mógł wziąć się ten lew na bramie miejskiej. Na koniec zapowiedz temat zajęć: razem odkryjecie, skąd naprawdę wziął się lew na Bramie Paczkowskiej w Ziębicach, miasteczku na Dolnym Śląsku.

DETEKTYWI HISTORII

Zanim zaczniesz. *Przygotuj stoliki do pracy w zespołach (mogą być te same co w poprzedniej aktywności), długopisy, karty aktywności TECZKA 1–4, DETEKTYWI HISTORII 1–4 dla każdego zespołu oraz ilustracje HERB CZECH i MAPA.*

Opcjonalnie. Karty aktywności TECZKA 1–4 możesz włożyć do teczki symbolizującej materiały archiwalne.

Rozdaj dzieciom karty TECZKA i poproś, aby w zespołach przeanalizowały zgromadzone w nich materiały i wspólnie sformułowały hipotezę odpowiadającą na pytanie: „Skąd się wziął lew na Bramie Paczkowskiej?”. Hipotezę wraz z uzasadnieniem dzieci zapisują na karcie DETEKTYWI HISTORII. Zachęcaj do uzasadniania przypuszczeń, dopytując na przykład: Co sprawia, że tak myślicie? Jakie wskazówki znaleźliście? Podkreślaj, że każdy pomysł jest wartościowy. Po zakończeniu pracy zespoły prezentują swoje hipotezy na forum.

Warto wiedzieć! *Zanim przejdziecie do kolejnej aktywności, pokaż dzieciom ilustrację MAPA i wskaż, że Ziębice leżą niecałe 30 kilometrów od granicy z Czechami. W 1336 roku Ziębice zostały włączone do Korony Czeskiej, a przez ponad 100 lat rządzili tu książęta z czeskiego rodu Podiebradów. To właśnie wtedy na Bramie Paczkowskiej pojawił się lew, symbol władzy, siły i opieki – miał być strażnikiem miasta i przypominać o jego związku z Czechami. Na zakończenie pokaż dzieciom ilustrację HERB CZECH, w którym od wielu stuleci widnieje biały lew w czerwonym polu (tzw. Mały Herb Czech).*

Na koniec porównajcie zgromadzone przypuszczenia zespołów z wiedzą historyczną.

TWÓRCZE POSZUKIWANIA

NOWY STRAŻNIK ZIĘBIC

Zanim zaczniesz. *Przygotuj arkusze papieru A3, kolorowe pisaki, kredki oraz kartę aktywności NOWY STRAŻNIK ZIĘBIC.*

Wprowadź dzieci w nowe zadanie, przypominając, że lew od wieków pilnuje Ziębic, symbolizując odwagę, siłę i ochronę miasta. Podkreśl, że to bardzo dużo pracy dla jednego strażnika! Zapytaj dzieci, jak wyglądałby jego pomocnik, gdyby dziś ogłoszono w Ziębicach konkurs na nowego, współczesnego stwora, który stanąłby obok lwa na Bramie Paczkowskiej. Podziel dzieci na zespoły i rozdaj kartę NOWY STRAŻNIK ZIĘBIC, która pomoże im stworzyć portret tego pomocnika. Zespoły mogą wybrać istniejące zwierzę i nadać mu dodatkowe, wymyślone cechy albo stworzyć całkowicie nową istotę. Nadają mu nazwę, ustalają jego wygląd i cechy charakteru, wymyślają „supermoc", dzięki której pomaga mieszkańcom, oraz zastanawiają się, czym dokładnie zajmowałby się u boku lwa. Na koniec każdy zespół układa krótkie hasło promujące miasto oraz nawiązujące do wymyślonego pomocnika i prezentuje swoją pracę pozostałym.

ODKRYWANIE

Zanim zaczniesz. *Przygotuj ilustracje HERBY 1–4.*

Przedstaw dzieciom informacje dotyczące Bramy Paczkowskiej oraz symboliki lwa w heraldyce.

BRAMA PACZKOWSKA

Brama Paczkowska to jedna z pięciu dawnych bram miejskich w Ziębicach i jedyna, która przetrwała do dziś. Powstała w XIV wieku jako element murów obronnych miasta, a swój obecny wygląd zawdzięcza przebudowom w XIV i XV wieku. Bramy miejskie pełniły funkcję kluczowych elementów fortyfikacji: broniły miasta, służyły do kontroli ruchu osób i towarów oraz pobierania podatków i myta. Zamykano je na noc, a ich okazała konstrukcja podkreślała prestiż i władzę miasta. Często zdobiono je herbami lub rzeźbami patronów, tak jak w przypadku Bramy Paczkowskiej, na której szczycie do dziś można zobaczyć kamiennego lwa.

LEW W HERALDYCE

W sztuce i heraldyce lew od wieków symbolizował odwagę, siłę, władzę i opiekę, dlatego jego wizerunki umieszczano na budowlach obronnych oraz w herbach miast i rodów. Porozmawiaj z dziećmi o tym, dlaczego dawni mieszkańcy umieścili właśnie lwa na bramie miejskiej i czy taki symbol mógł budzić respekt. Zastanówcie się wspólnie, czy symbole herbowe mogą opowiadać historię miasta tak samo jak książki czy kroniki.

Opcjonalnie. Możecie obejrzeć krótki film o tym, skąd się wzięły herby (YouTube: Uniwersytet Dzieci – Kto wymyślił herby?): https://www.youtube.com/watch?v=2R9ppEz1WSI

HERBY MIAST

Miasta mają herby, aby pokazać swoją tożsamość, historię i władzę. Dawniej służyły one jako pieczęcie do oznaczania dokumentów i własności, dziś łączą mieszkańców i reprezentują samorząd. Lew jako symbol miasta pojawia się w herbach wielu polskich miast, między innymi Gdańska, Legnicy, Lwówka Śląskiego i Kłodzka. Pokaż dzieciom te herby i poproś, aby poszukały na nich lwa orazopisały, jak został przedstawiony na każdym z nich.

Źródła

Gumowski, M. (1960). Herby miast polskich. Warszawa: Arkady.

Konopka, B. (2008). Przewodnik po Ziębicach. Wrocław: Wydawnictwo ZET.

Szymański, J. (2012). Nauki pomocnicze historii. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

https://www.ziebice.pl

https://czteryhumory.pl/lew-w-wierzeniach/

https://www.poznajhistorie.pl/monument/ziebice-brama

https://www.youtube.com/watch?v=2R9ppEz1WSI

https://www.youtube.com/watch?v=gReJeKERCwo

Źródła ilustracji

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/71/Brama_Paczkowska.JPG?utm_source=pl.wikipedia.org&utm_campaign=index&utm_content=original

https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=640663

https://sztolnie.pl/wp-content/uploads/2020/08/atrakcje-dolnego-slaska-czesc-poludniowa.pdf

https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=657029

https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=744179

https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4360820

Ilustracje: LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ, DETEKTYWI HISTORII, NOWY STRAŻNIK ZIĘBICprzygotowano z wykorzystaniem generatywnych narzędzi sztucznej inteligencji

Autorka: Violetta Okaj

Jestem nauczycielką edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Ziębicach. Brałam udział w wielu inicjatywach edukacyjnych, między innymi jako ambasadorka programu Uniwersytet Dzieci w Klasie. Razem z uczniami realizowałam zajęcia z programu Kompas Kreatywności.

I_1. LEW Z BRAMY PACZKOWSKIEJ

I_2. BRAMA PACZKOWSKA

I_3. HERB CZECH

ATRAKCJE DOLNEGO ŚLĄSKA
część południowa
LEGNICA
OLEŚNICA
ŚRODA ŚLĄSKA
Legnickie Pole
Wądroże Wielkie
Ciechów
Lutynia
WROCŁAW
Długołęka
Brzezia Łąka
JAWOR
Mściwojów
Udanin
Kostomłoty
KĄTY WROCŁAWSKIE
Smolec
Kamieniec Wrocł.
Czernica
JELCZ-LASKOWICE
SIECHNICE
Święta Katarzyna
Paszowice
Jaroszów
Mietków
Kobierzyce
Żórawina
Marcinkowice
STRZEGOM
ŻARÓW
J. Mietkowskie
Dobromierz
JAWORZYNA ŚL.
Wierzbno
OŁAWA
Bystrzyca
SOBÓTKA
Borów
Domaniów
Str. Bogaczowice
ŚWIEBODZICE
Marcinowice
Jordanów Śląski
ŚWIDNICA
SZCZAWNO-ZDR.
WIĄZÓW
Mościsko
Łagiewniki
WAŁBRZYCH
JEDLINA-ZDR.
Kondratowice
STRZELIN
BOGUSZÓW-GORCE
DZIERŻONIÓW
NIEMCZA
Walim
PIESZYCE
PIŁAWA GRN.
GRODKÓW
MIEROSZÓW
GŁUSZYCA
BIELAWA
Ciepłowody
Przeworno
Henryków
ZIĘBICE
TEPLICE nad Metuji
BROUMOV
NOWA RUDA
ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
Stolec
Skoroszyce
Srebrna Góra
Kamiennik
Pakosławice
Kamieniec Ząbk.
RADKÓW
Ścinawka Dolna
BARDO
NYSA
J. Otmuchowskie
OTMUCHÓW
KUDOWA-ZDRÓJ
ZŁOTY STOK
PACZKÓW
J. Nyskie
SZCZYTNA
KŁODZKO
POLANICA-ZDRÓJ
Ołdrzychowice Kłodzkie
JAVORNÍK
DUSZNIKI-ZDRÓJ
LĄDEK-ZDRÓJ
Jarnołtów
Lasówka
GŁUCHOŁAZY
BYSTRZYCA KŁODZKA
STRONIE ŚLĄSKIE
ZLATÉ HORY
CZECHY
Domaszków
JESENÍK
RYCHNOV nad Kněžnou
MIĘDZYLESIE
CZECHY
VRBNO pod Pradědem
VAMBERK
Divoká Orlice
Dzika Orlica
© Euro Pilot Sp. z o.o.
ul. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa
www.europilot.com.pl, biuro@europilot.com.pl
Warszawa, 2020
ISBN 978-83-8009-813-8

I_4. MAPA

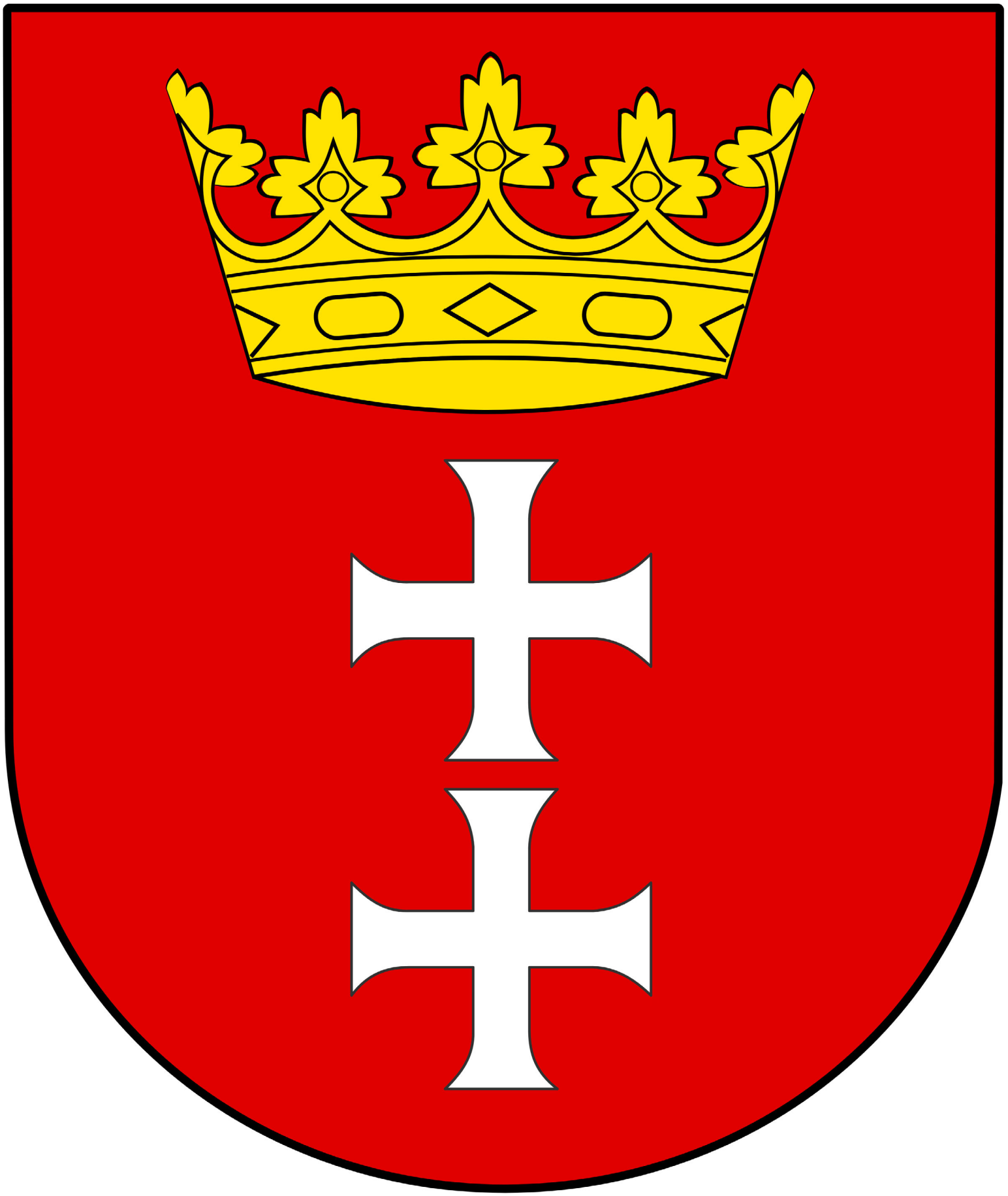

GDAŃSK

I_HERBY_1

LEGNICA

I_HERBY_2

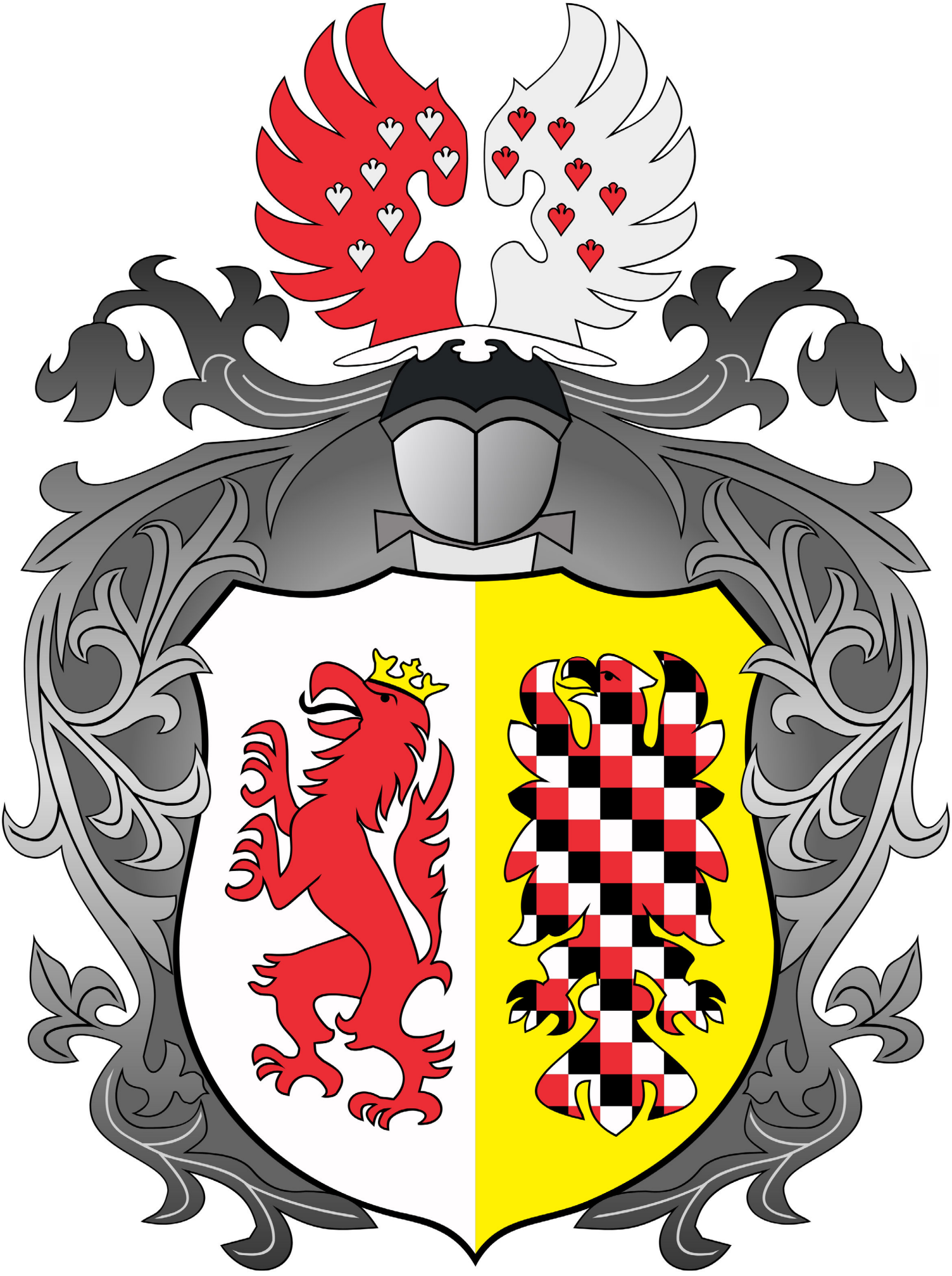

LWÓWEK ŚLĄSKI

I_HERBY_3

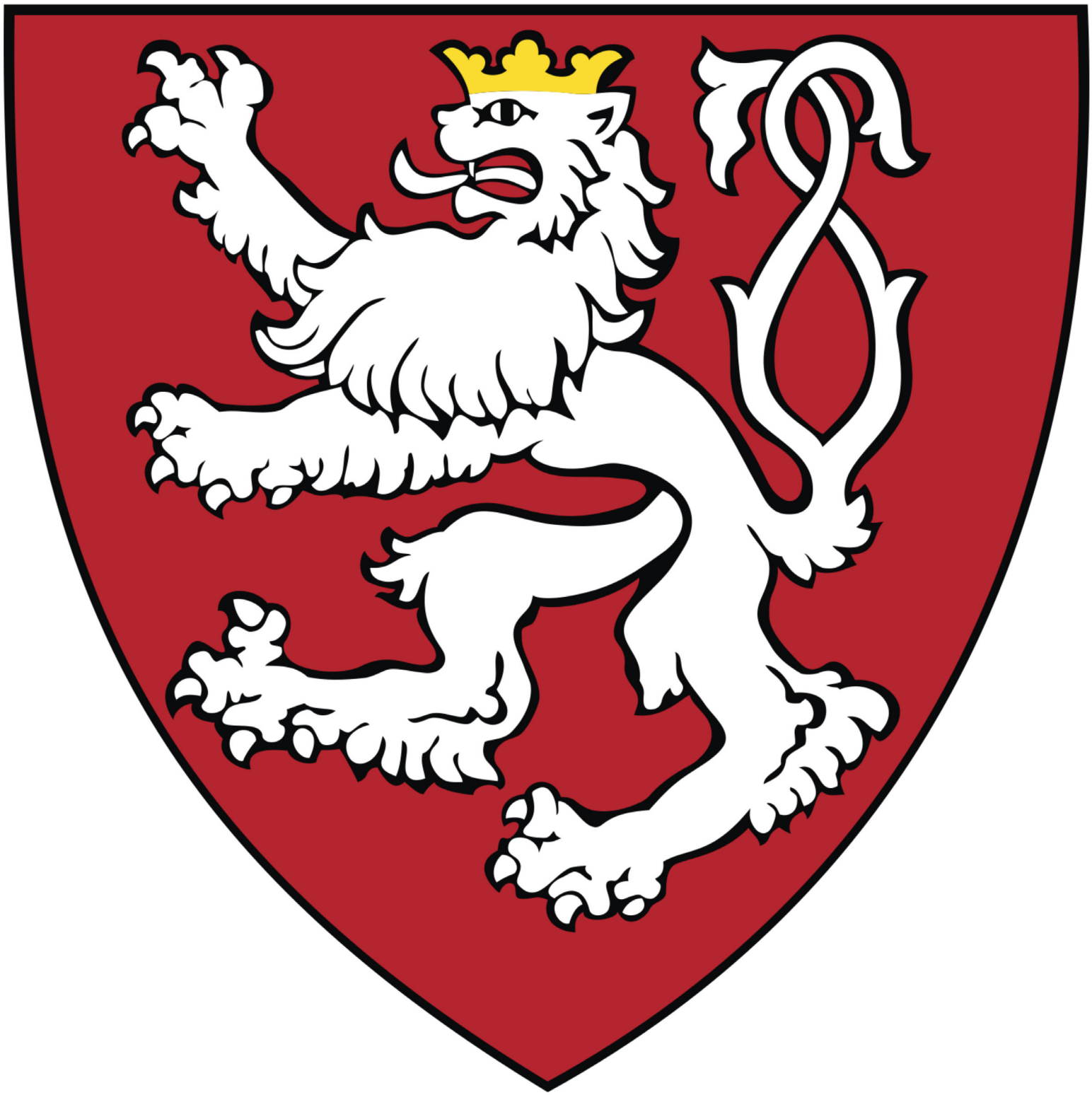

KŁODZKO

JAKI JEST LEW?

CO ROBI LEW?

GDZIE MOŻNA SPOTKAĆ LWA?

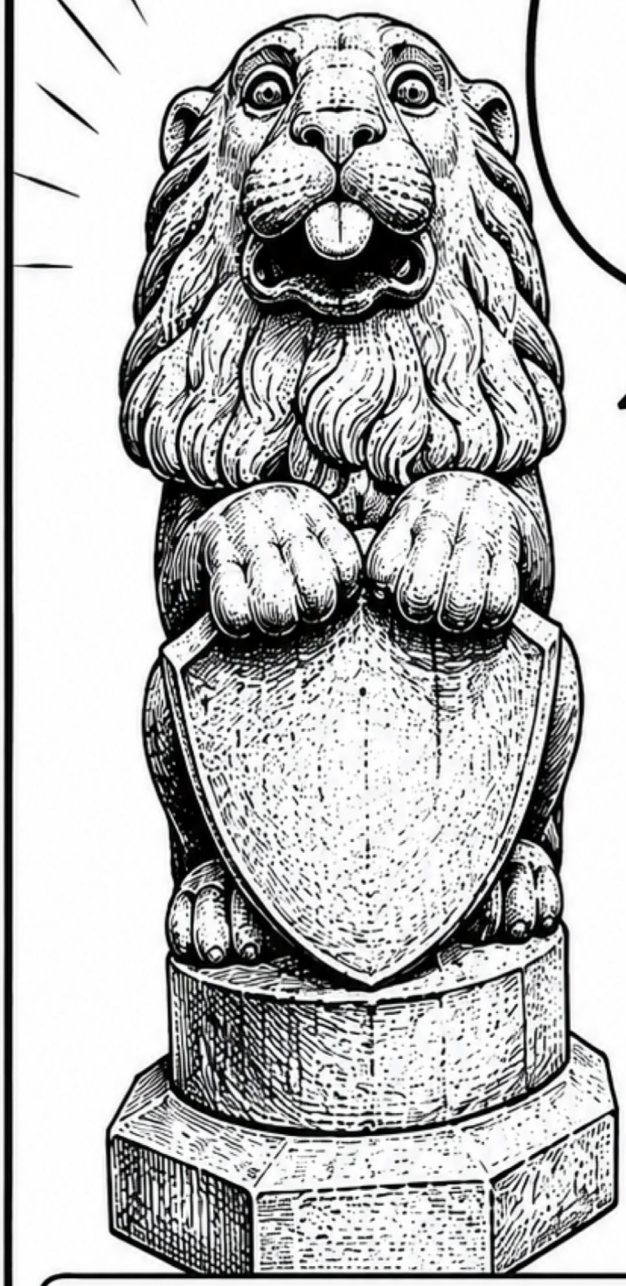

Kronika miasta Ziębice
zapis nieznanego kronikarza

Bramy miejskie to serce obrony naszego grodu. Przez nie wchodzą kupcy z towarem, przez nie płyną wieści z dalekich stron.

Na noc zamyka się je szczelnie, by żaden wróg nie zakradł się pod osłoną ciemności. Kto chce wjechać do miasta, musi zapłacić myto, a strażnicy pilnie sprawdzają każdego przybysza.

Bramy zdobi się herbami i rzeźbami, aby każdy podróżny wiedział, że wjeżdża do miasta możnego i dobrze strzeżonego.

Herbarz rodów śląskich
fragment

Lew, król zwierząt, od dawien dawna króluje także w herbach i na murach warownych.

Kto umieści go na swej tarczy lub bramie, ten okazuje odwagę, siłę i władzę nad swoją ziemią.

Wielu władców i miast wybrało lwa na swego stróża, wierząc, że jego wizerunek odstraszy wroga i będzie czuwał nad mieszkańcami dniem i nocą.

Z relacji podróżnika
wędrującego śladami książąt ziębickich

Zawitałem do Ziębic, miasta o murach starych i dostojnych.

Mieszkańcy powiadają, że ongiś władali tu książęta możnego rodu, który dbał o rozkwit grodu i jego obwarowań.

Do dziś stoją tu fragmenty murów obronnych i baszt, pamiętających czasy, gdy miasto było ważnym ośrodkiem na mapie tych ziem.

Pieczęć heraldyczna
odbicie z dawnej księgi rodowej

Taki właśnie lew, dumny
i wyprostowany, zdobił niegdyś
tarcze herbowe możnych rodów
i mury obronne miast całej Europy.

NASZA HIPOTEZA

Skąd naszym zdaniem wziął się lew na Bramie Paczkowskiej?

NASZE UZASADNIENIE

Co sprawia, że tak myślimy?

Jakie wskazówki z teczki detektywa nam w tym pomogły?

NASZE DOWODY

Zaznaczcie (zakreślcie/podkreślcie), z których kart w teczce skorzystaliście:

- ☐ Kronika miasta Ziębice
- ☐ Herbarz rodów śląskich
- ☐ Relacja podróżnika
- ☐ Pieczęć heraldyczna

JAK MOŻNA SPRAWDZIĆ NASZĄ HIPOTEZĘ?

NAZWA:

WYGLĄD I CECHY CHARAKTERU:

SUPERMOC:

CZYM ZAJMUJE SIĘ U BOKU LWA:

HASŁO PROMUJĄCE MIASTO:

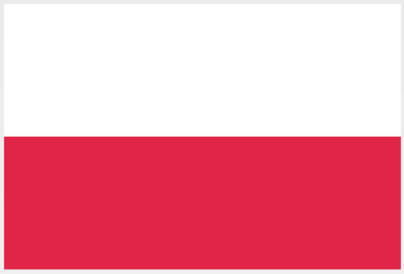

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Kompas Młodego Obywatela MODUŁ 2
Nasze tradycje

Kompas kreatywności Małe Ojczyzny

DOFINANSOWANIE 73 884,00 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ 73 884,00 zł

DATA PODPISANIA UMOWY
2026-07-02